

EGYETÉRTÉS

KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VI. DALSZÍNHÁZ-UTCA 1.
HIRDETÉSEK ÉS NYILTÉRTE
VALÓ ÉRTELMEZÉSEK FELVÉTELE KISHERCEZÉSEKÉRT
PARISBAN *franciául*
John F. Jones & Co. 21. tér. Faux. Montmartre.
Frankfurt a/M. Danks G. L. & Co. Tübingen.
Bonn. Dammberg L. L. Kumpfasse Nr. 7.
Moss Rudolf Seilerstraße Nr. 2.
Hannover és Vögel. L. Wallischgasse 1.
Opelik A. Stenckelstr. Nr. 2.
Schick Henrik. L. Wollzeile Nr. 14.
Hemil Alaps. L. Wollzeile Nr. 25.
Dukes Milas. L. Reuzergasse Nr. 12.
és valamennyi hirdetői iroda.

SZERKESZTŐSÉG:
BUDAPEST VI. SZERECSEN-UTCA 35.
KÉRŐKÖRÖK NEM KÖLDÖNK VISSZA
CSAK BÉRMENYES LEVELEKET FOGADUNK EL.
ELŐFIZETÉSI DIJ:
Változó postán v. helyben házhoz hordva
Egy évre . . . 30 ft. Egy negyedévre . . . 15 ft.
Egy évre . . . 10 ft. Egy hónapra . . . 1 ft 50 kr.
Külföldre: 3 hónapra 4 forint 50 kr. 6 hónapra 8 forint.
Francia-, Olasz-, Dán-, Német-, Angol-, Spanyol-,
Cseh-, Svéd-, Román-, és Szerb-,
valamint más országokba, melyek a posta-
szolgálatba tartoznak, negyedévre 2 ft 50 kr.
Egy szám ára 6 kr.

1891
világosságot ad
Czímvel ellát
közlése után
k is fizetendő.
LEFON 542.
új betérés
bistós
7108
ekrények
választékban,
etták és levele
jtok kaphatók
Bertalannál
gyógy-kort 7. sz.
szálló
onyvákát,
és mindennemű
legelőbb gyári
Deutsch Bernat
ármekek gyára,
St.-Veit, Aubof-
6788
algódnó
lehetőségek
és, jó esze-
nembe nem
Magas fizetés,
néző zeneszó és
széleskörű
kételek ismeret,
szék és összes
mások mel-
és-Helm an der
Schreiber
ater-Strasse 41.

AC
ajban
árban,
el val elátva.
7719
att
t
ás
ARS
16.
k!
ben:
t 2.40
15 frt
10 „
10 „
8 „
6 „
34 „
30 „
12 „
e!
-65
1.60
frttól
kr.-tól
-65
1.10
1.18
1.20
1.45
1.75
1.25
ziók
dás
rint
rak
7070

A Pasics-kormány csödjé.

A szerb radikális miniszterek is észreveszik már, hogy a kormányzás nem mindig kényelmes mesterség és nem is a földi boldogság beteljesítése. Legkevésbé lehet az a szerb radikális profétái számára, kik a kormányzástól származható boldogságot nem tekinthetik személyes jogukul, mert előre föltétlenül lekötözték magukat, hogy Szerbia minden parasztját az adó nemfizetés boldog Eldoradojába fogják bevezetni. Ez pedig jóval nehezebb feladat annál, mint IV. Henrik francia király állított fel a kormányzás ideáljául, mikor minden parasztnak vasárnapra tyukot kívánt fakába. Nem segít itt a történelmi igazság sem, mely szerint a világot kevés észsz lehet kormányozni, mert a kevés eszű kormányzóhoz is mindenek fölött pénz, pénz és még egyszer pénz kell. A radikális kormányzatnak pedig nem sok az emelbeli tőkéje és annál több a pénzbeli deficienciája. Így a szerb parasztnak ígért nagy boldogság nem enged meg a radikális miniszterek boldogulását. Vuicsnak, a pénzügyminiszternek kit különben a kabinet legkínáltabb tagjának állítanak, társai nem akarták megengedni, hogy a hátralevő adókat behajtasza. Vuics ur azt találta, hogy az üres pénztárrakkal való gazdálkodáshoz annyi ész kellene, mennyivel még soha kormány nem rendelkezett, és még meglevő észével hírtelen megugrott hivatalától. Most Szerbiának olyan pénzügyminiszter kellene fogni, ki föltétlenül respektálja az adó nemfizetés szent jogát, és mégis kielégítőleg gondoskodik az állam összes szükségleteiről. De honét keríteni ilyen esodaembert? Nagyon érthető azért, hogy a pénznek és észnek ily együttes fogyatékossága válságba sodorta az egész Pasics-miniszteriumot, és alighanem szét fogja zilálni a szkupstinának radikális-párti többségét is.

A Belgrádban kitört miniszterválságnak, ha nem is egyedül, de legfőbb oka kétségtelenül a pénzügyi kérdésben rejlik. Jellemző a radikális kormány természetéről, hogy az adófelvétel, azaz az állam törvényes és nélkülözhetetlen jövedelmeinek biztosítása a párturalom érdekének van alárendelve. A rendes kormányzatnak, magának az állami életnek legelenőbb föltétele kérdésbe van téve, mert az adók behajtása elidegeníthetné a szerb parasztságot a radikális párttól. Nagy politikai szerencsével, diadalmas hatalomra jutásával kizárólagos parlamenti uralmával csak úgy járt a radikális párt, mint az inséges koldus, ki megnyeri a főurernyent, de a hírtelen változástól rögtön el is veszti eszt és gondnokosk alá kerül. A győztes radikális kormány kedvére fölforgathatta az ország viszonyait, a Pasics-kormány számhávehető opposzióit sem talál maga előtt, de a pártérek által parancsolt politikával önmagát megfosztja a kormányzás eszközei-

től és a hatalom birtokában éhhalálra van kárhoztatva. Azzal a dilemmával szemközt, hogy vagy államjövödelmek nélkül csináljon kormánypolitikát, vagy a radikális választókat bőszipte fel maga, ellen, — a kormány az előbbire határozta el magát. Egyelőre hát Szerbiában nem fizetnek adókat, a mi idilli állapotnak is nagyon keserves és csak a legrovidebb időig tarthat. Az adóbehajtásnak el kell jönnie olyan biztosan, mint a halálnak, ha Pasics ur még százszor radikálisabb volna is és az ellenzéki pártok már is örvendezve vették örökre a radikálisizmustól az adó nemfizetés programját. Hódie mihi, eras tibi, a radikális kormány most meggyőződik, hogy az izgatás által felzaklatott önző ösztönök mily könnyűvé teszik a pártok szerepserejét. A szerb parasztságmérhellen radikális lelkesedéséből hírtelenül átcsaphat ép oly mérhetlen liberálpárti lelkesedésbe világért sem politikai célszépséghől, csak merő következetes ragaszkodásból az adó nemfizetés dícső elvéhez.

És van a radikális kormányzatnak még más halálos baja. Csak úgy, mint az adó nemfizetés elve, az orosz-barátság politikája is torkára forr a kormányának, itt is azzal bűnhődik, a mivel vétkezett. Hiába jár Pasics, a volt forradalmár Szt-Pétervárról, hogy a cázr kegyét kikunyorolja, van a panszavizmusnak egy nála megbízhatóbb, a cázri udvarban kegyelmebb ügynöke, ki vad fanatizmussal és kérelhetetlen ölyf-fel érezteti vele felsőbbiségét, magának követelve a vezérő hatalmat Szerbiában. Jól járt a szerb radikális Mihály metropolitával, ki a száműzetésből visszahelyezett a legfőbb egyházi méltóságba és ki most Shylock módjára minden alkalommal az Oroszországnak tartozó hódolat váltóját mutatja be, hogy veszedelmes sebeket ejtsen a kormány tekintélyén. A metropolitát legutóbb megtagadta a kormánytól azt a jogot, hogy a püspöki állások betöltésére befolyást gyakoroljon, a püspöki zsinatban egyik megüresedett püspökségre egy rosszhírű panszláv agitátor választását erőszakolta ki, és ennek következtében vizsgálva keveredett a kultuszminiszterrel, ki a kormány törvényes jogát a választás megerősítésére fentartani törekedett. De a kormány nem merde saját tagjának pártját fogni az elbizakodott metropolita ellenében, nehogy Szt-Pétervártól a kegyencz sérelméért megnehezítenék. Inkább alkaltattá tirti mai napig, hogy a pápi góg az alkotmányban biztosított kormányperrogatívákat kérdésessé tegye, és szolgai gyávaással fogadja el azt, hogy a panszlavizmus ügynöke a kormány tekintélyét a nép előtt kigunyolja. Mint jelentik, legközelebb a kultuszminiszter is kiválik a kormányból, a mi világhossza fogja tenni a szerb nép előtt, hogy Szerbia igazi, a cázr kegyelméből rendelt kormányzóját a metropolitában kell látnia. Meddig fogja a Pasics-kormány

mellette ingatag árnyéletét megvinni, semmi esetre sem lehet hosszabb határidő kérdése. A szerb radikálisok derék vezérei, kik oly határtalan önbizalommal foglalták el a kormányt, aránylag nagyon rövid idő alatt odajutottak, hogy egyfelől a népek tél igéreteik, másfelől az Oroszország irányában vállalt vazallus-szerep miatt, semmiféle kormányzati feladat betöltésére nem képesek. A nélkül, hogy hatalmuk megértésért az országban vagy a szkupstinában komoly harcokat kellett volna vívniuk s a nélkül, hogy az események nehezebb próbáknak vetették volna alá kormányzói erejüket, eljutottak ama kapuig, melynek homlokán a politikai és parlamenti csőd végzetét látják felírva.

Budapest, november 5.

A büntetőtörvénykönyv módosítása tárgyában tanácskozó értekezlet mai ülésének kiváló tárgya volt a följelöltétek kérdése. Az értekezlet ezen intézmény behozatalát lehetőknek és kívánatosnak tartja. Ezenkívül a következő határozatok hoztak: a javító intézet alkalmazásának az eddiginél több teradandó; a pénzügyi törvényekben törleszhető legyen; azon fiatal koru büntöttekre nézve, kik a 16. életév meghaladták, de a 18. életévig nem érték el, külön büntetési kategória állítandó fel, mely a büntetőtörvénykönyv 85. §-ában foglaltnál magasabb, a rendes büntetési tételnél pedig alacsonyabb; végül a vizsgálói fogság bizonyos arányban mindig beszámítassék a büntetésbe.

Az 1892. évi költségvetésről várható bevétel többletét, mint a Pol. Corr. budapesti levelezője táviratban jelenti, a pénzügyminiszter a pénzügyi készletek gyarapítására fordítja s a valutaszámbizonyos használat fel. Wekerle Sándor pénzügyminiszter legközelebb Bécsbe utazik, hogy az osztrák pénzügyminiszterrel több ügyben tárgyaljon.

A tisztviselők javadalmazásának szabályozását illető törvényjavaslatról szóló cikkünkre felhívatalos forrásból csafolatnak nevezett megjegyzések vesznék. Konstatálja a felhívatalos forrás, hogy a törvényjavaslat egyes rendelkezéseit illetőleg már a minisztertanács megállapodások jötték létre s a kabinet részéről semminemű akadály fenn nem forog arra nézve, hogy az előkészített javaslat 1892-dik év első felében törvényerőre emelkedjen és annak intézkedési a jövő év második felében — a melyre nézve a költségvetésben a fedezetről is gondoskodva lesz — tényleg életbe is lépjenek. Mindezek csak azt bizonyítják, a mit mi írunk, azt, hogy a törvényjavaslat ügyében még mindig folyóak a tárgyalások s még mindig csak egyes rendelkezéseket illetőleg vannak megállapodások s írásbeli tárgyalásoknak kell teljessé tenni a megállapodásokat.

Tél.

Lomha szárnyalással ereszkednek le az apró csilagos hópehelyek; a ködös, hideg levegő sötétzürke színt ölt; sajátságos homályba borulnak tornyok, paloták, gyárkémények; nehéz fekete füstnek fojtó páráit csapja a szél a járókelők közé, ki terhes gondok súlyával sietnek az utcákon dolguk után. Olyan sivár, olyan hideg, olyan szomorú ez a kép, mely bár a ter-

mész szabályos rendje szerint minden esztendőben fölváltja a barátságos ősznek enyhétségét, mégis fájdalommal lepi meg az emberiségnek egy nagy részét.

A tél, a tél! . . . Mennyi keserűségnek, mennyi szenvedésnek, mennyi fájdalomnak siralmas panaszokdása tölti be az emberélet-szaságát, mikor először jelenik meg a tél komor szürke képe; mikor az első hideg, fagyos napon megjelenik a szegény ember előtt a szükségesség, nyomorok, inségek fenyegető réme. És a mig a tél tart, nap-nap után kínosabb, gyötrelmesebb, rettenetesebb az élete sorja annak, kit a végzet nem részeltet anyagi javaknak áldásában.

A társadalom egy részének az anyagi javakban bővelkedő, sorstól kegyelt csoportnak csak újabb gyönyörök édességét hozza meg a tél, s az első hópehely, mely a szürke égbőltról leereszkedik, az első jégvirágot, melyet a fagy rárajzol a gazdag ember ablakainak tükörüvegére, a vigalmak évszakának előhírmöképpen üdvözlik a jö-módban bővelkedő. Fűtött szobáinak enyhe levegőjében édes ábrándnak szálait szövögeti s csinálja tervét a rájuk váró mulatságok rendjének. De a szegény ember lelke elsorul, mikor először érzi, hogy teste megremeg a hidegtől s hozzáadályos emlékeknek sora elevenül fel benne, ha rá gondol, hogy a nyomorok mennyi keserves gyötrelmet hozza meg neki újra a tél fagyva.

Mindig nehéz tehernek súlyával, mindig keserves fájdalomnak kínjával jár a szegénység, de meghatványozódik a teher, meg a fájdalom télen, mikor a szegénység kegyetlen nyomorba megy át. Mindig szánalmas a szegény ember sorsa, mert az élet örömeiből vajmi kevés jut az ő számára; de tavasszal őt is megérti az ébredő természet mosolygása, nyáron ő is érzi a napnak verőfényét, csillogos éjszakának balzsamos levegőjét; őszszel ő is élvezheti izes gyümölcsnek olesó nedvét, ámdé a tél nem hoz nek semmi jót, a tél kegyetlensége teszi valóban elviselhetetlenné, reménytelenné, boldogtalanná az ő életét.

És nem az utca szögletén ácsorgó, alacsony kőrö koldusok a társadalomnak az igazi nyomorultjai, hanem azok a becsületes családok, a kik elrejtik szegénységüket s fűtetlen, nyomorult lakásban, téli ruhának, meg erőt adó ételnek hiányában szűkölködnek; azok az egészséges emberek, a kiknek van erejük és munkakedvük, de munkát nem kapnak, van jó étváguk s ételmet nem szereshetnek. Azok a boldogtalan apák, a kik nem adhatnak kegyeret síró gyermekeiknek, azok a szerencsétlen anyák, a kik csak saját testük melegével iszapoltathatják kisdeteiket. Ezeknek a szerencsés szegényeknek sorsa a legszánalmasaméltóbb, mert ezeknek boldogtalanságúrt csakugyan a társadalom felelős. A társadalom, mely az ő hiányos, rossz berendezésével nem alkalmas arra, hogy

becsülettel, tisztességgel megéljen körében mindenki, a kinek fizikai ereje és erkölcsi képessége van ahhoz, hogy munkája révén megszerezhesse kenyerét; mindenki, a kinek természetes joga van ahhoz, hogy életét ne csak tengesse, hanem hogy az élet örömeiből is részt követeljen magának.

A társadalom ama részének, a mely a sors jóvoltából élvezheti a vagyonnak minden gyönyörűségét; az államhatalomnak, a mely megköveteli az ország lakosságának minden tagjától, hogy kötelességet teljesítsen az állam és haza iránt; nagy erkölcsi kötelességei vannak a sorstól megtejtő, szegénységben, nyomorban szenvedők iránt. E kötelességeket egész nagy-ságukban nem teljesíti sem a társadalomnak vagyonos része, sem az államhatalom. Pedig milyen veszedelmes baj származhatnék abból a társadalomra és az államra egyaránt, ha valamennyi becsületes, munkaképes, szegény emberben egyszerre föltámadna az élethez való jognak egész tudata, egyszerre föltámadna mindenikben a társadalom és állam ellenében a teljes önzéret, s egy általános feljajdulással megeskkeltené a téli vigalmak gyönyörében élő társadalmat, meg a nyomorral szemben tétlenül heverő államhatalmat! És ha nem elegendnék meg a panaszokdó jajgatással, hanem éhségtől gyötörtetve, hidegtől elcsigázva, ökleivel megzörtetve a gazdagok ablakait, kétségbeesésében bezuzná a hatóságok termeinek ajtóit. Vajon a vigalmak hangos muzsikája elfojtaná-e a kegyetlen jogatás rettenetes lár-máját, vajon a hatalom ereje lebirhatná-e véglegesen a nyomorgók lázadását!

Amde sem a társadalomnak, sem az államhatalomnak nem kell félnie a koldusok zendülésétől. A szemérmes szegények hangos panasz nélkül tünik szörnyű sorstukat; a gazdagok békén vigadhatnak, az államhatalom nyugton folytathatja munkáját. Az inség nagyon megtöri az embereket; erejük lassan-lassan megtörik, kedélyviláguk elborul; gyermekeik elpusztulnak, s azután ők maguk is elköltöznek egy jobb világba, a hol nincsen se hó, se fagy, se éhség, se szomjúság.

Évről-évre rosszabbodik a helyzet; évről-évre szaporodik a szemérmes szegényeknek száma, mert a társadalom különféle kasztjaiból rekrutálódnak. Egy csomószo-lgáltat az állam a gyalázatosan fizetett tisztviselők, meg a tanítók sorából, egy csomót szolgáltatnak a magánhivatalok, a melyek szűkekülvén bűnnek alkalmazottjaikkal, egy csomó kikerül a vagyonukat vesztett gazdagokból, a munkát hiába kereső mesteremberekből, a tisztés keresetforrás legtöbbször elzart nőköl, meg a született szegényekből. Mindannyi a sors áldozti. A megélhetés egyre nehezebbé válik; az élelmi szerek kegyetlenül drágulnak, a lakberek folyton emelkednek; és drágul minden, a mi az élet fenntartásához szük-

Az új muzeum.

A magyar nemzeti muzeum második emeletének nyolcz termében van elhelyezve a természetrajzi tár állattani gyűjteménye, mely a muzeum megalakításakor kizárólag a hazai tárgyak befogadására volt hivatva. Később, az ötvenes években kezdett fejlődni az állattanosság szemje felé s kitüntet, hogy semmit sem veszít nemzetiségéből, ha a hazai tárgyakon kívül más természeti tárgyakat, ritkaságokat befogad.

Kedvezően a beszerzések nagy nehézségek ütköztek, mert nem állott rendelkezésre határozott összeg. Ha alkalom kínálkozott ritkaságok megvételére, előbb Ponceusz Pilátushoz kellett fordulni, míg végre a helytartótanács megadta volt az engedélyt. Így kiesiben mult, hogy a mi híres nagy meteoron nem vándorolt Bécsbe.

Egy ízben mikor a ritka borneói repülő mókuszt vették meg — az akkori szánvevőségnek sohely sem fért a fejébe mókuszt anny pénz fizetni, — kifogásokat tett, azal indokolva, ha mókusra van szükség, fogjanak a svábhégyen van ott elég s pénzbe sem kerül.

A Buck-korszak után megszűnt a régi rendszer s minden osztálynak így a természetieknek is ki-került a maga dotációja, melyből a beszerzéstet eszközölte.

Ez óta szerzetelt meg az anyyi ezerre rugó külföldi állat meg a szakkönyvtár. A szaporított egy másik neve hazafias adakozásokból eredt. Hazánkfai, kiket hivatásuk más világrészekbe szólított, a tropikus éghajlat alatt sem feledkezvén meg hazafias kötelességükről, fíradásig munkás-ságuk mellett a természet szépségeit összegyűjték s muzeumunknak ajándékozták. Sarkady Károly, ki mint zongoratanító Brazíliába, Bahiába, került mihádszó közepezté mesés szépségű pillangókat fogdosott össze, egyesén preparálta s vele oly gyönyörű gyűjteményt teremtett, mely ritkítja párgyönyörű gyűjteményét teremtett, mely ritkítja párgyönyörű gyűjteményét, Xantus János tizenöt évi amerikai tartózkodása alatt az újvilági madarainak természetes részét szerzte meg s ajándékozta a muzeumnak. Dr. Duka Tivadar Himalayából, Duleschall pedig Jávából küldtek ritka állatokat.

A hetvenes évek elején ugyancsak Xantus János lett az állattól küldve Ázsiába gyűjtéseket esztől s különösen Borneo szigetéről szerzett ritka dolgot.

instruktív modorban felállítva, a nagy közönségnek bemutatassuk.

A modern muzeumok legfőbb alakjai, melyek nélkül tudományos intézetek ma nap képzelmük alig lehet; a hatalmas emelők eszontárai, melyek nálunk felállítatlanul szétvesz, elporosodva pincékben hevernek, a legközelebbi évszázadnak, az el-korhadásnak kitéve.

A legintenzívebb fejlődést a modern muzeologiai irány adta meg, midőn a vallás- és közoktatás-ügyi miniszter gróf Csiky Albin megbízásából a magyar ornithologusok 1890-ik év tavaszán állomásokra szállottak ki madártani megfigyelések céljából, hogy a mult pünkösdkor Budapesten megtartott második nemzetközi ornithologia kongresszus alkalmára a világ minden részéből egybeseregő ornithologusoknak hazánk madárvilágának teljes képét bemutatassuk.

Az eredmény, mely nem csak a mi közönségünknek lepte meg, de méltán a külföld figyelmét is magára vonta, modern módon biológiai csoportosított, oly nagy terjedelmű, hogy annak befogadására az ideiglenes helyiség, hol jelenleg ki-állítva van, — a m. n. muzeum nagy előcsarnoka, — kicsinynek bizonyult.

Ezzel tehát bekövetkezett az időpont, hogy minél előbb gondoskodni kell új helyiségekről, mely a zoologiai tárgyakat magába foglalja.

Mint már tudjuk, egy biztosság is alakult, mely tervezeteket van hivatva kidolgozni egy létesítendő új természetrajzi muzeumból.

Mielőtt azonban a tervezetek elkészülnek, ve-gyünk fontolóra néhány kérdést, melynek megoldása nem könnyű feladat.

A legelső kérdés az, mily nagy legyen az új helyiség? Mi képezi a muzeumi gyűjtemény alapját? És mennyivel kell nagyobbra szabni az új helyiséget a réginél, hogy az esetleges szaporulatot is befogadhassa és hol van annak a határa?

En az tartom, hogy mi a muzeumunk állattári gyűjteményének alapját meg nem is ismerjük, hisz az nem is létezik.

a variátságok legkülönbözőbb formáit is, míg ellenben az emlős állatoknál a legnagyobb hiányokra akadunk.

Hazánk tenyésztéllati ritkijait párukat s felk-mulnak minden más országot a tipikus domesztikált rassz-fajokban. Van-e ilyenekből csak egy is a muzeumban?

Egyszer egy angol tudós jött le, hogy megnézzé a már kihaltfélben lévő tipikus juhászkutyát. Első sorban a muzeumból fordult, hol államátára egy ötven év előtti preparált ölebet meg pár kitömött rozoga lakizutát látott; s lehorogzott fölve látvozt az Alföldre juhászkutyát keresni.

Nem-e volna első kötelességünk megörökíteni domesztikált rassz-fajánk sorozatát, nem-e volna helyes juhánknak sok futtát egymás mellé csoportosítani, nem-e volna szükséges a magyar szarvasmarhát, mely a domesztikáció egyik leg-elsőkelebbi alakja, megörökíteni? A magyar bivaly, a hegyi kecske, az alföldi és havasi házidiszó, a magyar lo nem-e külön-külön tipikus alakok, melyek a külföldi tenyésztők és a tudósok figyelmét rég magokra vonták?

Ilyenek volnának az alapok, melyeket minél előbb beszerzeni kötelességünk volna.

Az eddigi halmoz nagy része nem is való a nagyközönség szemléltetésére. Mi haszna van a laikus nézőnek abból, ha maga előtt látja p. o. egy rigó-géncsűt összes a világon előforduló fajait és alfajait, katonás-sorrendbe egymás mellé helyezve?

Aból nem tanul semmit, sőt az csak zavarólag hat rá, s mire áttekintte az egész gyűjteményt, kábult fejjel megy ki az intézből, a nélkül, hogy valamit megjegyezett volna.

Ellenben ha látva maga előtt p. o. egy kis erdőresztletet, melyben ráismerne a szil-fára, melynek ágai közé egy fészék van építve, bent pedig pelyhes fiókokat a «sárgaszemű fülemüle» hernyóval szíjában eteli, mindjárt hasonlításokra gondolna és így okoskodná: «Tehtát ez is föltűnő, de nem olyan mint a miénk, mely a sűrű bozótokba a földre építi fészékét s annak más a színe is. Ezután felkeresné az igazi fülemült és így tanulna tovább-tovább minden egyes csoporton.

Szét kell tehát ezni a nagy halmozat s beszoztani, elrendezni a modern októdi módszer szerint. Megpróbáltuk a magyarországi madárgyűjtemény-nél a fajokat nyomtatott nevekkül, tudományos föliratokkal ellátni. Szentanuja voltam annak, midőn vidéki atyafiak összeállottak ép a legközönségesebb vízi madarak él s a tócsk kacsára mu-

lyet egy kihalt esigahéja szorult, melyre ismét egy polyp tapadt, közös megélhetés céljából, mint sem a székerejükbe egymás mellé sorozva, szétszórta, redt latin névi felírásokkal? Vagy miért ne lehetne az ablakok elé rögzített demonstráló mikroszkopiumokat alkalmazni, melyen keresztül a vízben élő állatok volnának megnagyítva, melyeket szabad szemmel alig lehet megvenni s látnok, hogy éppoly szervezetté vannak ellátva, mint mi, éppoly emög szivók, mint nekünk, hogy a vérgöngyölkétova lüktesse teste utolsó porczikájába?

Igy kellene tehát instruktív modorban feldolgozni az állattárt legalsóbbrendű osztályától fel a legmagasabb rendűig, hogy az ne csak a szigorú tudományt legyen a tárgya, hanem igenis, mint egyik fő közművelődési intézet a tudatlanok oktatására legyen hivatva s lenne az egy élő, nyitott könyv, mely olvasás nélkül, járva tanítana, melyben mindenki szivesen és örömsel részt venne. Ha van tehát pénz, adják azt első sorban az alapok, anyagok beszerzésére, szerződések neves preparatókat, kik a biológiai csoportokat művészi-leg fogják megteremteni, s szerencsés ideiglenes helyiségeket azok megszerzésre, s majdan ha az ilyen impozáns csoportok felhalmozódtak, gondolkodjanak az építésre és emeljenek azoknak megfelelő impozáns épületek.

Mert ha most kitérünk új épületek a meg nem levő alapozás s a fűtést is nyújtának a továbbiakhoz, abba a hibába fogunk visszaesni, a melybe most vannak: hogy a muzeum helyett muzeumot kapnak.

Dr. Madarász Gyula.

KIS HEROZEGNŐ.

— REGÉNY. — 16
Itte: MRS. HUNGERFORD.
— Arra nem lehet számítani. Te Denist csak legkedvesebb hangulatlában láttad, abban, melyet az anyja számára tartogat (mondja gyöngéd mosolyal), meg ama kedvesek számára, a kiket igazán szeret, mint téged is, gyermekem; de retentően elszánt és hajthatatlan tud lenni, s annak a szegény fiatal embernek a halála folyvást forrongásban tartja a lelkét. Fenyegető moraj rezeg a levegőben, a melyet szivunk, és rémület hoz minden szellő. Rettetéssel térek este az ágyamba; alig is tudom, mitől félek s mégis minduntalan meglep a félelem, és egészen bizonyosra veszem

seges; a tarsadalmi élet is egyre nagyobb igényekkel van, s a tisztességes szegények ezeket is kénytelenek kielégíteni. Mindez fokozza a nyomort, mely pusztán az ember környörletességét várhatja enyhítését.

A téli idöszak, mely növekvő és megújuló, egyuttal a tarsadalom tehetségesebb részét, a hatóságokat, az államhatalmat, a jötekonysági intézeteket is nagyobb, hathatósabb tevékenységre kell, hogy buzdítsa. A szegény sorsának enyhítése nem maradhat pusztán szamaritanus érsény, mert az kötelességképpen hárul a tarsadalomra és államhatalomra egyaránt. Az első hópelyhek intelmül szolgálhatnak e kötelességek teljesítésére.

Budapest, nov. 5.

A közösgyek tárgyalására kiküldött országos bizottság tagjai ma délután fél 6 órakor érkekeztek tartottak a képviselöház első osztályának tanácskozó termében. Az értekezleten a delegáció tagjai nagy számmal jelentek meg. A kormány részéről: Szapáry Gyula gr. miniszterelnök és Wikerle Sándor pénzügyminiszter voltak jelen.

Az értekezlet, melyen Zichy Ferenc gróf korenök elnököl, a következö kijelölésökkel állapodott meg: Kijelöltek: **Elnökök:** Zichy Ferenc gróf, al-elnökök: Tisza Lajos gróf, jegyzök: Hegedüs Sándor, Rakocskszky István, Rudnyánszky József báró, háznaplós: ifj. Wodianer Albert báró. Az albizottságba kijelöltek: **Költségvetési albizottságba:** Rudnyánszky József báró, Szerb György, ifj. Wodianer Albert báró, Napló-bíró albizottság: Fenyessy Ferenc, Kubinyi Árpád, Kussevits Szevetóár, Latovics Gábor, Miks Miklós gr., Rudnyánszky József báró. **Külsögi albizottság:** Andrassy Aladár gr., Andrassy Tivadar gróf, Apponyi Albert gróf, Abrányi Kornel, Bathányi Lajos gróf, Brankovics György, Csermatoryi Lajos, Emich Gusztáv, Falk Miksa, Fenyessy Ferenc, Gurkovics György, Jókai Mor, Karolyi István gr., Miks Miklós gr., Nikolics Fedor hr., Samassa József, Slauch Lörincz, Szapáry Géza gr., Szécsen Antal gr., Tisza Kálmán. **Pénzügyi albizottság:** Csavossy Béla, Fackh Karoly, Francisz Henrik, Harkányi Frigyes, Latovics Gábor, Rudnyánszky József b., Szerb György, Wodianer Albert b. ifj. **Hölgéri albizottság:** Asóth János, Beöthy Ákos, Badári Ferencz, Cernokovich Miklós, Gajáry Ödön, Hegedüs Sándor, Hieronymi Karoly, Hollán Ernő, Kussevits Szevetóár, Lukács Antal, Münnich Aurél, Nákó Kálmán gr., Nopcsa Elek b., Pulszky Ágost, Rakovszky István, Szalay Ödön, Szell Kálmán, Stáray Antal gr., Tisza Lajos gr., Wagrsmann Mor, Zichy Henrik gr., Zichy Sándor gr., Zichy Albert albizottság: Bethlen Ödön gr., Daniél Ernő, Erdödy István gr., Kubinyi Árpád, Pallavicini Ede ágr., Rakovszky Géza, Szegegy Béla, Vukotitsch Lajos, Zichy Ágost gr. Ezzel az értekezlet véget ért.

A magyar delegáció első ülése hétfőn, november 9-én délután 1/2 órakor lesz Bécsben.

ORSZÁGYÜLÉS.

A képviselöház ülése nov. 5-én.

Ma tárgyalta le a képviselöház az 1890. évi zárszámadási jelentést, a melyet Varsady Károly, a zárszámadási bizottság elöadója ismertelt, kiemelve, hogy a fölszög 33 millióval, a vagyongyarapodás pedig 62 millióval növekedett az előirányzatnál. Lukács Gyula azt kifogásolta, hogy a jelentés, a mely 101 oldalra terjed, csak ma osztották ki, tehát oly későn, hogy attanulmányozása a tárgyalás előtt teljes lehetetlenség. Ezen az alapon halasztási indítványt nyújtott be. Beöthy Ákos bővebben foglalkozott az elöadó által kiemelt fölszög kérdéseivel, a mi annyiféle számtalanság szerepel a jelentésben, hogy az ember nem is tudja, mennyi hat voltaképpen az a fölszög, s ha csakugyan van ilyen, mi lesz a rendelkezése, mert az 1892. évi költségvetésben nem szerepel. Wikerle Sándor pénzügyminiszter hosszabban válaszolt Lukácsnak és Beöthynek, elmondva, hogy a jelentés adatai ex post facto miatt a tárgyalás elhalasztására nem lát okot, a fölszögre nézve pedig egybe-köz megjegyezvén, hogy igenis létezik ilyen, de nem a jövő évi költségvetésben használtatott

fel, hanem 1891-ben államadósságok törlesztésére fordítottak. Baross Gábor kereskedelmi miniszter rövid felszólalása után Herman Ottó beszélt a halasztási indítvány mellett, melyet azonban a többség nem fogadott el. A vita a zárszámadási bizottság határozati javaslatához képest a fölszög megadásával végződött. — Az ülés elején a múlt üléseben elfogadott két rendbeli törvényjavaslat, a vasuti árufuvarozás tárgyában létrejött bérni szerződés bevizsgálásáról, meg a határ- és földmérési jelek megrogaldásáról szóló — harmadszori felolvasásban is elfogadott. Ezt megelőzőleg az elnök különféle jelenteni való után, Csavossy Béla a ház novemberi költségvetéséről, Münnich Aurél az 1892. évi üncz-jutalékról és az 1890—91. évi októberi vizsga eredményéről, Perlay Elek pedig a török birodalommal, Bulgáriával, Spanyolországgal és Portugáliával való kereskedelmi viszonyaink ideiglenes rendezéséről, meg az 1895. évi orsz. kiállításról szóló bizottsági jelentéseket nyújtotta be.

Elnökök: Pechy Tamás; **jegyzök:** Szell Ákos, Dárday Sándor, Nagy István.

A múlt ülés jegyzökönyve felolvasatván, hitelesítették.

Elnök bemutatja **Temesvármegye** községeinek felirátát, melyben Hontvármegyeinek felirátját részben, a magyar közművelődési egyletek részére egy nagyobb nyeregművelődési engedélyezési tárgyában kérelmez: — **Liptó-Bessenyő** falu községi elöljáróságának Kajuch József képviselő ur által beadott kérvényt, melyben az iránt esedik, hogy Duchovny Ferenc és József utána a fövárosi gyermeknevelőhelyen fölmérült s Bessenyőfalu községi által megteremtett 1364 ft 74 kr ellátási költség az állam által térítessék meg; **Szalontot** községi elöljáróságának lakosnak Ivánka László képviselő által beadott kérvényt, melyben a reá kiszabott évi jövedelemadójárárdóság fölül követelt 12 ft 25 krnyi jövedelemadó-többletetnek beszüntetése iránt kérelmez. Mindezen kérvények kiadatnak a ház kerényi bizottságának tárgyalás és jelentéstétel végett. — Bemutatta továbbá a képviselöház 1000 forint meg nem haladó fizetését ellátott hivatalnokainak és szolgáinak Almásy Géza képviselő által beadott kérvényt, melyben az 1892. évre is drágasági pótlékban való részletesökért kérelmezik. Ez a kérvény kiadatik a ház gazdasági bizottságának tárgyalás és jelentéstétel végett.

Az elnökségnek több előterjesztés is van. **Csavossy Béla,** a gazdasági bizottság elöadója, be-terjeszti a gazdasági bizottság jelentését a képviselö-ház november havi költségvetés elöirányzata tárgyában. Bemutatja egyszerűen a gazdasági bizottság-nak a pénztár állásáról szerkesztett kimutatását s végre a gazdasági bizottság előterjesztését, Molnár Józsefnek, a képviselöháznak alkalmazott takarítónak, lakbértárlati iránt, továbbá id. Vándory Gusztáv országgyűlési gyorsíróvezető nyújtandó kassza-állásaitól kérvénye tárgyában.

A gazdasági bizottság jelentése a képviselöház november havi költségvetése tárgyában s a pénztár állásáról szerkesztett kimutatás a ház tagjai közt szét fognak osztani s annak idején napirendre fognak tűzteni, a jegyzökönyv pedig megtekinthetés céljából a ház iródjában helyezték el. A gazdasági bizottság jöbéli jelentésének napirendre tűzése tekintetében az ülés végén fog az elnök előterjesztést tenni. (Helyeslés.)

Münnich Aurél, a véderöbizottság elöadója, be-terjeszti a véderöbizottság jelentését az 1892-ik évből kiállítandó ünczök megújítása tárgyában benyújtott törvényjavaslatról és a közös hadseregi és honvédségi önkéntesek tiszti vizsgáinak eredményéről az 1890—91. szolgálati év végén szóló jelentés tárgyában.

A jelentés ki fog nyomtatni, a ház tagjai között szét fog osztani és az osztályok mellőzéseivel fog annak idején napirendre tűzteni.

Perlay Elek, a községügyi bizottság elöadója, be-terjeszti a községügyi bizottság jelentését, kereskedelmi viszonyainkban a török birodalommal, Bulgáriával, valamint Spanyolországgal és Portugáliával való ideiglenes rendezéséről, továbbá az 1895. évben Budapestben tartandó országos nemzeti kiállításról szóló törvényjavaslat tárgyában.

A jelentés ki fog nyomtatni, szét fognak osztani s az osztályok mellőzéseivel, fognak annak idején napirendre tűzteni.

Több jelentés nem lévén, következni a napirend. A ház harmadszori felolvasásban is elfogadja, a vasuti árufuvarozás tárgyában Bernben 1890. évi október hó 14-én létrejött nemzetközi egyezmény bevizsgálásáról és az azzal kapcsolatos intézkedésekről, valamint a határ- és földmérési jelek rongálása és megsemmisítése tárgyában alkotandó büntető határozatokról szóló törvényjavaslatokat. A javaslatok alkotmányos tárgyalás és hozzájárulás végett átküldetnek a förendi-házhoz.

Elnök: Kérem a t. házat, méltóztatassék a jegyzökönyvnek a harmadszori megbeszázására vonatkozó két

pontját hitelesíteni, hogy a javaslatok a förendi-házhoz átküldhetők legyenek.

Szell Ákos jegyzö: (olvassa a jegyzökönyvi ki-vo-nalót.)
Elnök: Ha nincs észrevétel, a jegyzökönyv e két pontját hitelesítem jelentem ki.

Következik a zárszámadás-vizsgáló bi- zottság jelentése az 1890-dik évi állami zárszámadás és az alduinali Vaskapu-szabályozási elő-munkálatok költségvetéséről 1890. évi zárszá-madás megvizsgálása tárgyában.

Varsady Károly elöadó hosszabban ismerteti a jelentést s kéri a bizottság határozati javaslatának elfogadását a kiadások jóváhagyása és a kormány ré-zére a fölszög megadása tárgyában.

Lukács Gyula: T. ház! Az utóbbi idöben gyakran fordulnak elő esetek, hogy egyes törvényjavaslatok, bizottsági jelentések a képviselökhöz oly későn kéz-besítennek, hogy azoknak nemcsak attanulmányozása, de átolvásása is majdnem lehetetlen. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) Így vagynak ezen bizottsági je-lentés is, mely a képviselök között alig két nap-pal ezelött elcsúszott, sőt némelyik csak ma kapták meg (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon), s így nemcsak több, mint 100 oldalra terjedő jelentés-s a több száz tételnek attanulmányozására, de át-olvásására szükséges idö sem adatott meg. Pedig annak inkább kívánatos, hogy a zárszámadás komoly bírálat tárgyává tessenek, mert a t. elöadó ur maga is konstatálta, hogy a jelentésben, bár igazok, tulki-adásokkal is találkozunk. Én, t. ház, előre tisztában vagyok minden így tárgyalt javaslat sorsával, mégis talán helyesen eszeleznék, ha annak az annyiszor kompromittált parlamentáriszámunk érdekében a tá-rgyalásokat és vitákat közzé kömlényen végeztük. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) Miért is vagynak hát a kérvények, melyek a zárszámadási bizottság jelen-tésének tárgyalását akkora méltóztatassék elhalasztani, mikorra a delegációk üléseit befejezték, hogy képviselökhöz legyenek alkalmak azt attanulmányozni. (Helyeslés) a szélső baloldalon.

Beöthy Ákos: Versék mértékben esztalunkok ahhoz, a mit elötte szóló elöadóktól. (Helyeslés) a szélső bal-oldalon.) Minthogy az addig idö nem volt elég a tanul-mányozásra, egyes pontokra nézve fölvilágosítást kérné-k nyeltem. Szeretném tudni, hogy voltaképpen mennyi az a felesleg és hol van, a miről az elöadó szólott, s a mi az egyik számítás szerint 32, egy másik szerint 34, egy harmadik szerint 27 egy negyedik szerint 28 millió. (Derűltség.) Utána nézett az 1892. évi költségvetésben, hogy hol szerepel hát az a fölszög; de nyomát sem találta sehol. Kérdi a miniszterelőt, mennyi hat az a fölszög és mi lesz a rendelkezése. Az államadósságok effektíván nem növekedtek vannak fölveve, a hitelállásuk minden zárszámadásban sze-repelnek, azt kifogásolja s erre nézve is fölvilágosítást kér. Örösi provizó az, a melyet a miniszter még a legutóbbi konverzióért is fizetett. Itt van a múlt évi zárszámadásokban egy kimutatás, mely szerint két kölesümmek: a papir- és ezüstkölesümmek a provizója 6,900,000 ft.

Csatár Zsigmond: Be szép öszög! (Derűltség.)
Beöthy Ákos: Elbőn, gondolom, még nincsen benne az arany-kölesüm és annak kontrahálása, tehát emmek provizója még hátra van. Hát, t. ház, azt hi-szem, hogy ezek nem valami örövendetes események és igen problematikus értékek.

Csatár Zsigmond: A kik megkapták, azok örülnek!
Elnök: Csendet kérek. Ne méltóztatassék folytonosan közbeszélni! (Helyeslés) a jobboldalon.)

Beöthy Ákos rövid fejtegetés után kijelenti, hogy nem tekint bizalommal a jövőbe, mert a pénzügyi ügy-irányítás rendezésének az épülete csak kártyaházhoz hasonlít. A jelentést egyébiránt elfogadja.

Wekerle Sándor pénzügyminiszter: T. ház! Mint-hogy Beöthy Ákos t. képviselő ur direkté hoztam néhány kérdést intézett, kötelességem tartom a zárszámadási bizottság jelentéséhez hozzászólni. (Hall-juk! Halljuk!) Mindenekelőtt Lukács Gyula t. képví-selő urának azon indítványára vonatkozólag, hogy a zárszámadás tárgyalása a delegáció üléseinek befe-jezését elhalasztassék, azt az egyet kell megjegyez-nem, hogy lényeges különbség van a zárszámadásos moslani és azoknak a korábbi idöben tárgyalása közt és ez a lényeges különbség az, hogy a t. ház és a törvényhozásnak másik háza is az államháztartás me-terétől, a tulkiadásokról most évenkénti indítvány-terjesztéssel, sőt tovább megyek, évenként — a mint ezt a fölszögében is, meg pedig kezeli kimutatásokat meg-kapják a képviselő urak, hogy hol vannak ezek az államháztartás egészéről is oly téves képzések, melyek a bizottságok képeket nyújtanak. Akkor tehát, a mikor a t. ház évenkénti megfogalmazza a zárszá-madási eredményekkel, mikor, hogy mára ne utaljak, alig néhány hete, itt az ellen került fel a panasz, hogy ne foglalkozunk ennyire e kérdésekkel, felesleges a házat minden negyedszázadon ennyire farsz-tani és határozatokat provokálni: akkor azt hiszem, nem lehet azt az elvetvetést tenni, hogy a zárszá-madási eredményeket rögtönösen kivájnuk a ház elé terjesztieni azért, hogy a felmentést hamarosan kies-z-

zőljük. Igaz, hogy a zárszámadási bizottság jelen-tése csak az utóbbi napokban osztott ki, de azt hiszem, hogy azt azok, a kik komolyan akartak vele foglalkozni, megkaphatták, mert a múlt hetekben meg-mondottam, hogy a napokban napirendre fognak ke-rülni, tehát minden, ezen forrásokkal mindenki meg-kaphatja. De akkor, a mikor az egész kezelt moneté-ről hónapok előtt azon jelentésben, a melyet e tekintet-ben a ház elé terjesztettem, a legalaposab tüjéko-zást nyújtottam, azt hiszem, nem lehet minket azon váddal illetni, hogy elhamarkodva akarunk a kérdés tárgyalásába belemenni. (Helyeslés) a jobboldalon.)

A mi Beöthy Ákos t. képviselő urnak hoztam inté-zett kérdéseit illeti, bocsánatot kérek, de azt hiszem, hogy ő nem foglalkozott az utóbbi idöben zárszámadá-sunk berendezésével, mert különben ezen kérdések azaz része elmaradt volna. Minden kereskedőnél, t. ház, és a mi háztartásunknál is nagyon természetesen kétféle mérték van. Az egyik az előirási mérleg, a másik a lerovási, azaz a tényleges mérleg. Ez van a mi zárszámadásunkban is keresztülvéve. Egyszerű költségekünk a kiadások utalványai képei az összeha-sonlított és ez okozza a t. képviselő ur által nem ér-tett egyik tévedést, hogy t. i. az harminczhárom milliónyi fölszögöt mutat fel az előirányzatához képest, másrészt pedig a tényleges pénzbevitel és kiadások, hogy kerek öszögeben szóják, harminczkét milliónyi fölszögöt mutatnak fel. De miután ebben benne van az áttűtö kezelés, hogy ha ezt kihalásítjuk és azt kér-dezzük, vajon bevetteli forrásainkól mennyire teljesít-tek kiadásainkat, akkor a zárszámadási bizottság jelentésében 11-ik lapján tüntet fel, hogy az előirás-nál 27 millió lerovással 28 millió fölszög mutat-kozik.

De még ennél is szigorúbb, a lehető legszigorúbb összehasonlított tettem exprobanum, midőn egyrészt összehasonlítottam az utalványt a tényleges pénzbe-vitellel és azt mondtam, hogy ha még ezen legri-goróbb adatok helyett — mert nem egyenlő alapon történik az összehasonlítás — más módon vonnám le a következtetést, akkor is hét és fél millió fölszög mutatkozik.

Ha már most a t. képviselő ur azt kéri tőlem, hogy mi tehát az az öszög, a mi a pénzügyminiszter rendelkezésére áll, akkor arra megadnám a választ a zárszámadási jelentés 11-ik lapján foglalt azon je-lentés, hogy miután saját bevetteli forrásainkól a szük-ségeket fedezzük, marad 28 millió ft fölszög, ez lenne az az öszög, a melynek hovatartozása iránt a törvényhozásnak intézkednie kell. (Helyeslés) job-boldalon.)

A képviselő ur azt mondja, hogy ő hiába kereste az 1892-ik évi költségelöirányzatban azt, hogy mire fordítjuk mi ezt az öszögetek? Az igaz, hogy az 1892-ik évből hiába kereste; de ha a kérdéses beha-tóbban foglalkoztunk volna, megtalálta volna az 1891. évi költségvetésben, mert ott méltóztatassék látni, hogy ezen öszög jelentékeny részét az államadósságok apasztására fordították; és itt államadósságok alatt nem azt a hét és fél milliónyi öszöget értem, melyet minden törlesztési retének kibocsátása nélkül tör-lesztettünk 1890-ben saját rendes bevételeinkből, ha-nem értem azt a másik hét millió forint, a melyely a kincstári utalványokat apasztották.

A másikra vonatkozólag van a zárszámadásokban — mert nem itten lenne helyén, — hanem exproban-um jelzem a t. háznak, hogy az elénk jövedelmi fölszögeket, miután azokat nem tartom olyanoknak, a melyeket ilyen mértékben jövőre is el fogunk érni, nem kívánom külön intézkedést tárgyává tenni, ha-nem a pénztári készlet szaporítására kívánom fel-használni azért, hogy más, nagyobb pénzügyi műve-letek fogantathassanak.

A mint már is jeleztem, nagy öszöget kell létszá-mában tartanunk, hogy a valuta rendezése megkezd-hető és sikeresen keresztülvihető legyen. (Élénk helyeslés) a jobboldalon.)

Ezek azok, a miket a t. képviselő urnak erre vonatkozólag megjegyezni kívánom, hogy nem ismeri ki magát a tekintetben, hogy tulajdonképpen itt mi a költségvetés.

Ezzel kapcsolatosan még egy másik megjegyzésre is reflektálnom kell, és ez az, hogy nem tekinthető az államháztartás viszonyait konszolidáltaknak azért, mert az előirányzatok képest egy a kiadásokról, mint a bevételeknél örösi elterést mutat fel a zárszámadás.

Bocsánatot kérek, a képviselő ur akkor konszolidál-taknak tarthatná az államháztartás viszonyait, ha nem őly kedvező fölszög-eredményvel találkoznék?

Hízen természetesen, hogy ha nagyobb a bevételek, a kiadásoknál is nagyobb előteretnek kell lenni az elő-irányzatok képest: miután ezen bevételek jelentékeny részét olyan üzemi terméskészlet, a melynek a nagyobb bevételek kiadásával is jár, azaz közvetlen, ösz-szeküdtetésben van, de meg a költségvetésük terén is kiegészítően van, hogy a nagyobb bevételek előállítá-sa nagyobb kiadásokat involvál, nagyon természetes, hogy ha ily nagymérvű előteret vannak az előirány-zathoz képest és a bevételek annyival haladják meg az előirányzatot, akkor a kiadásnak is megközelítőleg annyival kell meghaladni az előirányzatot. Ez, t. ház, nem a konszolidáltság elleni jelenség, ez egy ör-övendetes jelenség, mely minden államháztartásban elő-

fog fordulni akkor, ha szoros mértékkel határozzuk meg az előirányzatot, egy a kiadásoknál, mint a be-veleteleknél és a tényleges eredmény kedvezőbb az előirányzatnál.

A t. képviselő urnak a vagyonomjegyző vonatkozó észrevételeit csak azt kívánom megjegyezni, hogy ő, a ki annyit foglalkozott a külföldi példákra, a mire ma is utalt, — és bocsánatot kérek, ezt nem kifogá-sok említettem fel, a mult alkalommal sem, — tudni fogja, hogy a legtöbb európai állam háztartásában vagyonomjegyző nincsenek, azon egyszeri okból, mert ha a kereskedelmi törvénynek az egyes kereskedők nézve is kivétel kell tennie oly irányban, hogy ott, ahol az üzlet terjedelme nagy, a kereskedő nem éven-kint köteles vagyonomjegyzőt készíteni, akkor az oly nagy üzlettel, a minő az állami háztartás, ily vagyom-jegyzőnek évről-évre pontos előállításra egy szólni lehetetlen, vagy ha lehetséges is lenne, annyi meddő kiadások, oly költséggel járna, hogy az adminis-tráció megnehezítene és a kiadásokat lényegesen szor-ítottaná.

Azért, t. ház, a vagyonomjegyző nálunk nem is arra kell sulyt fektetni, hogy az egyes elemekben pre-cizzen legyen összehaladók. Hiszen az a szabánosság, a mely a zárszámadások összehaladása felett tanácsko-zott, igen behatóan foglalkozott azon kérdéssel, hogy egyáltalában fenntartható-e a vagyonomjegyző, vagy pedig, minthogy az egy sem a valódi állapot tünteti fel részleteiben is, az egészét eljűk el, és akkor azon megállapodásra jutottunk, hogy igaz, hogy a vagyom-jegyző, mely évről évre állítatik össze, nem tünteti fel öszes részleteiben a valódi állapotot, de viszony-naik közt tartjuk azt meg, nem azért, mintha kü-vénytelenek és tartozásaink fölszögeinek hiú képet nyújtanánk, hanem azért, mert így tanulságos lehet belőle meríteni: azt, hogy előrehaladás vagy hátra-radást mutatkozik a kezeltésünkben és azért, hogy ezen egy tanulságot, a melynek kedvéért érdemes a va-gyonomjegyzőt tovább is fenntartani, megszerkesztés, ugyanazon tényező alapján kellett a vagyonomjegyző előállítását, a melyek alapján az előt történt.

Ha ezen eljárás alapján tesz összehasonlítás a képví-selő ur, akkor is azt fogja látni, hogy ezen vagyom-jegyző igen kedvező előrehaladást és fordulatot mutat háztartásunkban, mert dacára annak, hogy 232 millió forintot irunk terhünkre adósságként a regelekövetvények kibocsátásával, — a mi minden-estre oly megerlethetést képez, a melyek ellen-érteke az italmérsi jövedékek megvan, de a mely nem állítható be a vagyomjegyzőre — azért mégis azt látjuk, hogy a vagyomjegyző ezen örösi meger-lethetést dacára, a zárszámadási bizottság jelentésé-ben foglalt kimutatás szerint, nem hanyatlást, hanem kedvezőbb állapotot tüntet fel.

A mi a t. képviselő urnak a pénzügyi politikára vonatkozó észrevételeit illeti, azt hiszem, talán nem is lenne helyén, ha a pénzügyi politikával ezen ké-déssel kapcsolatban bővebben foglalkoznánk. Csak azért akarok itt vele foglalkozni, mert, megengedve a zárszámadási bizottság bizonyos elismerést fejez ki a kormányfál szemben, a melyhez a t. képviselő ur hozzájárul nem akar.

Lágyan megjegyződve a t. képviselő ur, hogy azt hiszem, a kormánynek egyetlen tagja sem fog kifogást tenni az ellen, ha az elismerések teljesen méltóztat-nek és a lehető legri-gorósbab mértékkel méltóztatnak a kormány politikáját, eljárásának helyességét vagy helytelenségét megbírálni. De, hogyha a t. képví-selő ur az ilyen jelenségeket méltóztatná elhajtja s azt kívánja, hogy egyes bizottságok ilyen elismerő han-got ne nyújtsanak: akkor ne hozzám forduljon a képviselő ur és ne is azokhoz, a bizottságokhoz, ha-nem forduljon önmagához, mert legyon róla meggyő-ződve, hogy ha az elismeréssel szemben azon az oldalon nem tudósok rigorzálással, nem igazságtalan-sággal, hanem a dolgunk igazságos, helyes és valódi mérték szerint való megítélésével fogunk találkozni, akkor lehet, hogy azok az elismerések is elmaradnak, de az után az a sok gáncs szintén el fog műlni, a melyely minket gyakran méltatlanul illelnek. (Élénk tetszés) a jobboldalon.)

A mi már most a pénzügyi politikának helyességét illeti, — természetesen nem vindikálhatom azt a sa-ját politikáimnak, mert a kormány politikája az, — engedje meg a t. képviselő ur, hogy e tekintetben bővebb bizonyításba ne bocsátkozzam; mert a mikor ő az állította, hogy e pénzügyi politika nem helyes, minidjárt maga felsorolt olyan okokat, a melyeket én nem osztok: t. i. az Ausztrával való viszonyt és le-vonatosítást, az a kivételzetést, hogy ilyen körülmények közt ő nem is tud helyes pénzügyi politikát képzélni, mert az lehetetlen.

Beöthy Ákos: Nem ezt mondtam. A váomkra és fogyasztási adokra értettem!
Wekerle Sándor pénzügyminiszter: Minthogy a váomkra kereskedelmi szövetség 1887-től kezdve tíz évre meg van kötve a szövetek, az elismeri a képviselő ur, hogy 1897-ig helyes pénzügyi politikát követni nem tudna. En pedig azt mondom, hogy igenis lehet e mellett helyes pénzügyi politikát követni.

De ezzel sem kívánok foglalkozni. Arra pedig, vajon csak pénzügyi technika-e, a mit mi követünk, vagy valódi pénzügyi politika, engedjen meg egy megjeg-

azt az egyet, hogy a bosszúállást legalább is meg fogják kísérteni.
— De miért állának bosszút? Kérli Nora agódvá. — Mivel keserítette el Denis a népet?
— Miért állának bosszút? Azért, mert nem fogadta el a feltételeiket a hátrolkos béresszege vonatkozólag, melyek részben már három évnd is régiebbek. Nem fog kegyelmet osztogatni, ugy-mond, azoknak, a kik nem kegyelmeztek az ő meg-egyilkolt tisztartójának. Szeget szegzel, teljes mértékben fogja visszaadni a kölesümm. Talán nincs is igaz a ... teszi hozzá az agódvó anya kérdő hangon, mintegy azt várva, hogy Nora cá-fólya meg.
— Alig lehet érte hibáztatni, jegyzi meg sobjátva a leány.
— En bizonyára nem is hibáztatott: de mégis attól félek, hogy ez az engedelmesség talán ... talán ... Oh, edes Norám (s fölállva, gyorsan járkal fel s alá a szobában), ki sem tudom mondani, hogy mennyire félek, csak annyit tudok, hogy ittletünköl semmi jót sem várók.
Azután, erőszéstités téve, hogy izgatottságát le-küzdje, folytatja:
De semmi jogom sincs hozzá, hogy ittletnek már első órájában is a magam aggodalmával bu-sítsalak. Igazán bosszorkányrak kell lennem, hogy már ennyit is kivétel belőlem, mert megvalom-nak, hogy meg soha senkinek sem szóltam mindezekről, nehogy Denisnek a fölébe jussom va-mi s elcsigázzassze őt az a gondolat, hogy anyja itt boldogtalannak érzi magát.
— Csak nem akarna innen elmenni? kérdezi Nora elfogódotlan.
— Oh nem! Igaz, hogy most boldogtalanná teszi a miatta való aggodalom; de távol lennem löte, mikor vesztlyt fegyedül, azt teljességel nem viselhetném el ... Lásd, — teszi hozzá mosoly-gva — elmondok neked mindent ... Valami titkos rokonszenvem kell közümm lenni, hogy mindjárt ilyen bizalmas lettem veled.
Felsőházt s ismét szorongatja két fehér kezében a leány kiest kezeit.
Igazán örülök, hogy megszeretett néniké, mondja lassu hangon a kis hercegnő.
— Azt hiszem, nagyobb oka is van ennek, vi-szonyozta Madam Delaney az ő szelid komoly-ságával.
Sajátságos, merő tekintettel néz Norára. A leány bájos arcában ismét azt az élő hasonlatosságot látja, elhunyt fiatal férjének a képmását, mely-eké olyan kedves.
— Tudod-e, mondja feléje hajolva, — azt fo-

gomb hinni, a mig itt vagy, hogy te az én tulaj-don lánykám vagy. Gyakran kívánom magamnak egy igazit. Nem mintha Denis (teszi hozzá szette) bármí kívánni valót hagyott volna, de lásd, a leány mégis csak becses ajándék az istennek.
— Hiszen ott van Katalin ... , mondja a kis hercegnő különös tekintettel.
— Igaz, igaz. És igen kedves leány is ... Meg kell adni ...
Norának úgy tetszik, mintha nagynejnye nyájas modorában némi erőteltség volna.
— Hát Denis, kedvesem? Mit gondolsz felőle? Nem hasonlít hozzámm, ugyebár?
— De igen. Nagyon! kiált föl a kis hercegnő melegen. — Bár onnek kék a szeme és szöke-haja van, Denis mégis csodálatosan hasonlít hozzá.
— Mondják, felel az anya hálas mosolyalva. — Jobban hasonlít hozzámm, mint az édesatyához. Te meg öozózza hasonlítás. Elég az hozzá, hogy egy darabig az én leányom leszel, s mivel én gondos anyya vagyok, rendeltem az én kis lányom számára egy pár csinos ruhát, mire ideérkezik.
Lehetetlen leírni azt a kedvséget, melylyel e szándékú tudára adja a leánykát. Ki vehető ez töle rossz néven, mikor szavait olyan nyájas mo-soly kíséri?
— Oh néniké! kiált föl a kis hercegnő elvörö-södve, s azután halk hangon hozzátézi:
— Hátha tata nem szeretné, hogy engem ruház?
— Hagyd el, kedvesem. Neinek tetzenyi fog az, hogy minden tölem telhetöt megteszek érte, ne félj te attól. Ó mindenesetre megkívánja, hogy egy gondoskodjam rólad, mintha igazán az én leányom volnál.
«Neil! milyen különösen hangzik ez. A kis hercegnőnek olyan rendkívül furcsa ez, hogy az édesatyát a keresztnevén hallja említeni, hogy önkéntelenül is elmosolyodik. Tetszik neki a dol-g, olyan nyájaság rejlik ebben az ő távolról tántaja iránt, hogy szíve egyszerre még jobban meg-nyílik ez új igazi barátó előtt.
— A pontos szabást természetesen nem hatá-rozhattam meg, folytatja a nagynejnye. — De az én komornám megbeesülhetetlen kincs és kitűnő szabóné. Az a majd hozzád igazit mindent. Akarsz-e most lejönni velem, hogy bemutatassak a többiek-nek, vagy pedig ... ?
— Ugy hiszem, lemegyek.
— Helyesen, edesem. Jobb azon minél hama-rabb átteni. Aztán meg módódban lesz megvá-lasztani a szomszédokat az estebédhez. A beszél-gést ne erőltésd. Főradt vagy az utól; ez ki fogja menteni hallgatagságodat. Ugy hiszem, sze-

retnéd, ha Denis vezetne majd be az ebédőbe, de ...
— Oh nem!
— Olyan élesen hangzik ez a tagadás, hogy nagy-nejnye önkéntelenül erősebben néz rá.
— Reményem, jó barátságban vagyok? kérdezi némi kötdéssé.
— Igen ... jó barátságban vagyunk, feleli gyöngye hangon a kis hercegnő.
Nagynejnye nyájas, éles kék szemei még folyást fűrkészik az arczat.
— Mindenki szereti őt, szöl egy-két pillanat után egykedvűen, bár modorában bizonyos nyug-talanság látszik. — Közékdéltségben részszül. Hogy mitévő leszek nélküle, ha majd ... előbb-utóbb ...
— Nöl veszi Miss Cazelet? egészíti ki Nora, megsejtve az anya nyugtalanságát és elhatározva arra, hogy csölassza azt, már csak büszkeségének megóvása végett is.
— Igen, majd ha nöl veszi Katalint, hagyja rá Madam Delaney kissé megkönynyebűlten, de mégis némi homályos nyugtalansággal, a mint nézi azt a büszke hédig kis arcot, mely olyan félreismerhet-lelenül halvány lett.
— Gyertnk le most s lássuk, nem menthetnk-e meg magunk számára meg vagy egy csésze teát, mondja aztán felállva s karjába öltve a leány karját.
Már majdnem a szalon-ajtóhoz értek, midőn odafordul hozzá és suttogva mondja:
— El is feleltem ... Egy ismerősöd is van itt. Csak tegnap érkezett ... Lord Kilgariff.
XIV. FEJEZET.
Nora ismét hallja azt a lágy, halk, huzamos ne-vetést; számos virágnak az illata nehezíti a leve-gőt; a szobába vöröslő világosság árad el, mely-ből csupán egy arcz emelkedik ki tisztán. Az ő arca! Denis!
Az első gyors pillantás után megnyílna a leány szívének kegyetlen sajgása: öszöne azt sugia neki, hogy az, a kivel Denis olyan nyugodtan s mosoly-gva beszél, nem Katalin.
A háziass

